

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЦИПЛУК АЛІНА МИКОЛАЇВНА

УДК [378.016: 613.] – 057.87 (043.5)

**ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО СТВОРЕННЯ
ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА У
ДОШКІЛЬНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ**

13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Хмельницький – 2017

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано в Східноєвропейському національному університеті імені Лесі Українки, Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник – доктор педагогічних наук, професор
Пріма Раїса Миколаївна, Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, професор кафедри педагогіки.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
Біда Олена Анатоліївна, Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького професор кафедри початкової освіти;

кандидат педагогічних наук, доцент
Галета Ярослав Володимирович, Центральноукраїнський (Кіровоградський) державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка, доцент кафедри педагогіки та освітнього менеджменту.

Захист відбудеться 7 червня 2017 року о 10⁰⁰ год. на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 70.052.05 у Хмельницькому національному університеті за адресою: зал засідань, вул. Інститутська, 11, м. Хмельницький, 29016.

Із дисертацією можна ознайомитися в науковій бібліотеці Хмельницького національного університету за адресою: вул. Кам'янецька, 110/1, м. Хмельницький, 29016.

Автореферат розіслано 6 травня 2017 року.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

О. О. Рогульська

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Життя і здоров'я – найбільше благо, дароване людині природою, беззаперечна цінність якого усвідомлюється, нажал, з його втратою. Україна, незважаючи на значний досвід пропаганди здорового способу життя, визнання здоров'я пріоритетним напрямом державної політики та одним із основних факторів національної безпеки, належить до числа країн зі старіючою нацією, де смертність переважає над народжуваністю, а тривалість життя населення є найнижчою, в порівнянні з іншими європейськими державами. Відтак, актуалізується потреба в пошуку нових шляхів, підходів до розуміння проблеми здоров'язбереження, зокрема дітей дошкільного віку, й підготовки висококваліфікованих фахівців у галузі дошкільної освіти, вироблення у них стійкої мотивації, ціннісних орієнтацій стосовно здоров'я, озброєння необхідними знаннями процесу здоров'язбереження дітей дошкільного віку.

Завдання щодо збереження здоров'я дітей, пошук нових моделей організації навчання в дошкільних навчальних закладах, спрямованих на гармонізацію розвитку дитини відображено в низці вітчизняних документів, зокрема Законі України «Про дошкільну освіту» (2001), Базовому компоненті дошкільної освіти в Україні (2012), «Про охорону дитинства» (2001), Національній доктрині розвитку освіти (2002), Державній національній програмі «Освіта. Україна XXI століття», Положенні про дошкільний навчальний заклад (2003), Указі президента Про національну стратегію з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року «Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація» (2016).

Конструктивними у контексті дослідження є роботи, пов'язані з професійною підготовкою фахівців у вищій школі, а саме: Н. Бугаєць, В. Гриньової, Р. Гуревича, І. Зязюна, Л. Карпової, Л. Кондрашової, Р. Кузьменка, Р. Пріми та ін. Дослідженню проблеми професійної підготовки фахівців у напрямі здоров'язбереження присвячені праці О. Антонової, Н. Белікової, О. Біди, Я. Галети, Н. Денисенко, Б. Долинського, В. Єфімової, М. Лук'янченка, Н. Поліщук, Л. Сущенко та ін. Наукове зацікавлення становлять різноаспектні дослідження, пов'язані зі створенням та організацією здоров'язбережувального (здоров'язорієнтованого) середовища в різних закладах освіти (О. Бельорін-Еррера, С. Дудко, Н. Лісневська, Н. Левінець). Водночас, питання підготовки майбутніх вихователів до створення здоров'язбережувального середовища у дошкільному навчальному закладі (ДНЗ) залишились поза увагою науковців.

Теоретичний аналіз означеної проблеми й ознайомлення з сучасною практикою професійної дошкільної освіти дозволяє виділити низку *суперечностей*, які виникають між:

- потребою сучасного суспільства у фахівцях, які здатні здійснювати здоров'язбережувальну діяльність у ДНЗ та наявним станом професійної підготовки майбутніх вихователів у вищих навчальних закладах;

- вимогами до вдосконалення процесу підготовки майбутніх вихователів до створення здоров'язбережувального середовища у ДНЗ та відсутністю для цього науково обґрунтованих педагогічних умов;

- необхідністю формування готовності майбутніх вихователів до створення здоров'язбережувального середовища у ДНЗ та недостатньою розробленістю дидактико-методичного забезпечення цього процесу.

Отже, актуальність окресленої проблеми, її недостатня теоретична і практична розробленість, а також необхідність усунення зазначених суперечностей зумовили вибір теми дослідження – **«Підготовка майбутніх вихователів до створення здоров'язбережувального середовища у дошкільному навчальному закладі»**.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана відповідно до теми науково-дослідної роботи Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки «Соціально-педагогічні основи фізичної активності різних груп населення» (ДР № 0115U002344). Тему дослідження затверджено вченою радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (протокол № 2 від 26.09. 2013 року) та узгоджено в Міжвідомчій раді з координації наукових досліджень з педагогічних і психологічних наук в Україні (протокол № 6 від 17.06.2016 року).

Мета дослідження полягає у визначенні, теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці ефективності педагогічних умов підготовки майбутніх вихователів до створення здоров'язбережувального середовища у ДНЗ.

Відповідно до поставленої мети сформульовано основні **завдання**:

1) на основі аналізу наукових джерел із досліджуваної проблеми з'ясувати сутність базових понять дослідження;

2) проаналізувати організаційно-педагогічний супровід підготовки майбутніх вихователів до створення здоров'язбережувального середовища у ДНЗ;

3) визначити компоненти, критерії, показники, схарактеризувати рівні та виявити стан готовності майбутніх вихователів до створення здоров'язбережувального середовища у ДНЗ;

4) розробити модель, теоретично обґрунтувати й експериментально перевірити ефективність педагогічних умов підготовки майбутніх вихователів до створення здоров'язбережувального середовища у ДНЗ;

5) розробити дидактико-методичне забезпечення підготовки майбутніх вихователів до створення здоров'язбережувального середовища у ДНЗ.

Об'єкт дослідження – професійна підготовка майбутніх вихователів у вищих навчальних закладах.

Предмет дослідження – педагогічні умови підготовки майбутніх вихователів до створення здоров'язбережувального середовища у ДНЗ.

Гіпотеза дослідження ґрунтується на припущенні про те, що процес підготовки майбутніх вихователів до створення здоров'язбережувального середовища у ДНЗ буде ефективним, якщо забезпечити реалізацію таких

педагогічних умов: актуалізація стимулювально-позитивного впливу на емоційно-ціннісно-мотиваційну сферу майбутніх вихователів; дидактико-методичне забезпечення підготовки майбутніх вихователів до створення здоров'язбережувального середовища у ДНЗ; активізація рефлексивних, комунікативних та організаційних умінь і навичок самостійної творчої здоров'язбережувальної діяльності майбутніх вихователів через запровадження інтерактивної взаємодії у форматі «викладач-студент-дошкільник».

Для розв'язання поставлених завдань і перевірки гіпотези було використано комплекс таких **методів дослідження**: *теоретичних* – аналіз філософської, психолого-педагогічної, науково-методичної літератури, навчальної та нормативної документації у системі вищої педагогічної освіти для з'ясування стану окресленої проблеми; систематизація, синтез, узагальнення, що уможливили розкриття сутності проблеми, формулювання понятійно-термінологічного апарату, виокремлення основних складових підготовки майбутніх вихователів до професійної діяльності у руслі здоров'язбереження; моделювання цілісного процесу підготовки майбутніх вихователів до створення здоров'язбережувального середовища у ДНЗ; *емпіричних* – психолого-педагогічне спостереження, анкетування, тестування, бесіди; педагогічний експеримент (констатувальний, формувальний, контрольний етапи) для перевірки ефективності розроблених педагогічних умов підготовки майбутніх вихователів до створення здоров'язбережувального середовища; *методи математичної статистики* – кількісний та якісний аналіз результатів дослідження, опрацювання даних для підтвердження їх вірогідності і достовірності.

Наукова новизна одержаних результатів дослідження полягає в тому, що:

- *уперше* теоретично обґрунтовано й експериментально перевірено ефективність педагогічних умов підготовки майбутніх вихователів до створення здоров'язбережувального середовища у ДНЗ (актуалізація стимулювально-позитивного впливу на емоційно-ціннісно-мотиваційну сферу майбутніх вихователів; дидактико-методичне забезпечення підготовки майбутніх вихователів до створення здоров'язбережувального середовища у ДНЗ; активізація рефлексивних, комунікативних та організаційних умінь і навичок самостійної творчої здоров'язбережувальної діяльності майбутніх вихователів через запровадження інтерактивної взаємодії у форматі «викладач-студент-дошкільник»); визначено компоненти (особистісно-мотиваційний, когнітивний, процесуально-діяльнісний), критерії (ціннісно-орієнтаційний, пізнавально-інформативний, рефлексивно-поведінковий), показники та рівні (низький, середній, високий) готовності майбутніх вихователів до створення здоров'язбережувального середовища у ДНЗ;

- *удосконалено* організаційно-педагогічний супровід підготовки майбутніх вихователів до створення здоров'язбережувального середовища у ДНЗ шляхом посилення його здоров'язбережувальної компетентнісно-діяльнісної спрямованості; *уточнено* сутність базових понять

«здоров'язбереження», «здоров'язбережувальне середовище», «підготовка майбутніх вихователів до створення здоров'язбережувального середовища у дошкільному навчальному закладі», «готовність майбутніх вихователів до створення здоров'язбережувального середовища у дошкільному навчальному закладі»;

- *подальшого розвитку* набули форми і методи підготовки майбутніх вихователів до створення здоров'язбережувального середовища у ДНЗ.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає в розробленні дидактико-методичного забезпечення підготовки майбутніх вихователів до створення здоров'язбережувального середовища у ДНЗ в умовах вищої школи, зокрема: навчально-методичного посібника «Здоров'язбережувальне середовище як чинник формування здорового способу життя дітей дошкільного віку»; авторської програми педагогічної практики (у співавторстві); робочої програми спецкурсу «Формування основ здорового способу життя дітей дошкільного віку»; упровадженні в окремі теми навчальних дисциплін «Педагогіка дошкільна», «Теорія та методика фізичного виховання дітей дошкільного віку» тематичних завдань і ситуацій, зорієнтованих на підготовку майбутніх вихователів до створення здоров'язбережувального середовища у ДНЗ.

Матеріали дослідження можуть бути використані на практичних заняттях із фахових навчальних дисциплін у вищих педагогічних навчальних закладах, педагогічних коледжах, у написанні студентами курсових і кваліфікаційних робіт; вихователями і викладачами-практиками вищих навчальних закладів, а також у розробці нового покоління підручників і посібників для підготовки бакалаврів (спеціальність «Дошкільна освіта»).

Результати дослідження **впроваджено** в освітній процес Луцького педагогічного коледжу (акт № 63 від 27.01.2017 р.), Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (акт № 03-28/02/256 від 27.01.2017 р.), ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (акт № 01-151031743 від 22.04.2016 р.), Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка (акт № 18-н від 23.01.2017 р.).

Особистий внесок автора. У статті [8] особистий внесок здобувача полягає у висвітленні особливостей освітнього простору вищої школи, зокрема з позицій його здоров'язбережувальної спрямованості. У статті [10] акцентується увага автора на використанні значних потенційних можливостей, досвіду народної педагогіки у процесі збереження, зміцнення та формування здоров'я дітей дошкільного віку. Ідеї та думки, що належать співавторові, у матеріалах дисертації не використано.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та результати дослідження оприлюднено на науково-практичних конференціях різних *рівнів: міжнародних* – «Психологічні, педагогічні та медико-біологічні аспекти фізичного виховання» (Одеса, 2012); «Педагогічна майстерність: методологія, теорія, технології» (Черкаси, 2015); «Підготовка конкурентоздатного фахівця

дошкільної та початкової освіти» (Луцьк, 2015); «Національна освіта в стратегіях соціокультурного вибору: теорія, методологія, практика» (Луцьк, 2016); «Актуальні проблеми педагогічної освіти: Європейський і національний вимір» (Луцьк, 2016); *всукраїнських* – «Наука: теорія та практика» (Черкаси, 2013); «Методологічні та методичні проблеми викладання соціально-економічних дисциплін у сучасному освітньому процесі» (Луцьк, 2015); «Дискурс здоров'я в освіті: філософія, педагогіка, антропологія, психологія», присвячена 120 річниці з дня народження Миколи Олександровича Бернштейна (Вінниця, 2016); *всукраїнському науково-методичному семінарі* «Використання оновленого методичного комплексу для дошкільних навчальних закладів» (Луцьк, 2016), а також обговорено на засіданнях кафедри педагогіки (2011-2014), теорії фізичного виховання, фітнесу та рекреації Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (2017).

Публікації. Основні результати дослідження висвітлено в 21 публікації, з яких 7 статей у наукових фахових виданнях України, з них 1 у виданні, що включено до міжнародних наукометричних баз даних; 2 статті – у зарубіжних наукових виданнях; 11 – у збірниках наукових праць і матеріалів конференцій; 1 навчальний посібник.

Структура та обсяг дисертації. Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (329 найменувань, із них 15 іноземною мовою), 3 додатків на 26 сторінках. Загальний обсяг роботи становить 269 сторінок, із них основного тексту – 196 сторінок. Дисертація містить 11 таблиць і 13 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність обраної теми, відображено зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, визначено мету, сформульовано завдання, об'єкт, предмет, гіпотезу, методи дослідження, розкрито наукову новизну і практичне значення одержаних результатів, представлено відомості про особистий внесок здобувача, упровадження й апробацію основних наукових положень, наведено дані про публікації, структуру й обсяг дисертації.

У першому розділі «**Науково-теоретичні основи підготовки майбутніх вихователів до створення здоров'язбережувального середовища у дошкільному навчальному закладі**» на основі аналізу наукової літератури уточнено сутність базових понять дослідження («здоров'язбереження», «здоров'язбережувальна діяльність», «здоров'язбережувальна компетентність», «здоров'язбережувальне середовище», «підготовка майбутніх вихователів до створення здоров'язбережувального середовища у ДНЗ»), обґрунтовано суть феномена «готовність майбутніх вихователів до створення здоров'язбережувального середовища у дошкільному навчальному закладі».

З'ясовано, що еволюція поняття «здоров'я» й вихідних категорій, пов'язаних із ним, пройшла шлях від античних часів до появи фундаментальних наукових досліджень і сучасних здоров'язбережувальних технологій, де разом із

термінологічною трансформацією еволюціонував зміст провідних понять. Аналіз змісту ключових категорій у руслі проблеми здоров'язбереження засвідчив, що поняття «здоров'я» є смислоутворюючим ядром інших, які акумулюють у своєму змісті дії, оцінки, діяльність, способи організації діяльності, спрямовані на формування розуміння сутності «здоров'я» як беззаперечної цінності людини і суспільства, збереження якого актуалізується проблемою виживання людства загалом.

Здоров'язбереження аналізується як педагогічний феномен, що характеризує системну спрямованість зусиль суб'єктів освітнього процесу на забезпечення фізичного, духовного, психічного й соціального благополуччя дитини. Здоров'язбережувальна діяльність розглядається як умова оптимізації соціального, психічного та фізичного здоров'я дітей дошкільного віку за допомогою практичних засобів здоров'язбереження (підбір та використання здоров'язбережувальних технологій, методів та форм здоров'язбереження у навчально-виховному процесі дошкільного закладу). Здоров'язбережувальну компетентність майбутніх вихователів потрактовано як професійно сформовану особистісну якість, яка акумулює знання про людину та її здоров'я, здоровий спосіб життя, мотиви здоров'язбережувальної поведінки щодо себе та навколишнього світу, потребу в оволодінні методами, технологіями збереження здоров'я, орієнтацію на самопізнання та саморозвиток. Здоров'язбережувальне середовище розуміється як складне, багатовимірне і багатоаспектне поняття, сутнісна характеристика якого зводиться до розуміння його як невід'ємної складової освітнього середовища ДНЗ, де цілеспрямована, освітньо осмислена діяльність педагога-вихователя спрямовується на формування здорової особистості дошкільника, розкриття його неповторної індивідуальності, творчих потенцій. Поняття «підготовка майбутніх вихователів до створення здоров'язбережувального середовища у дошкільному навчальному закладі» трактується як спеціально організований, керований процес становлення та розвитку особистості майбутнього вихователя, цілеспрямованого набуття ним здоров'язбережувальної компетентності щодо здійснення професійно-педагогічної діяльності у просторі здоров'язбережувального середовища ДНЗ. Встановлено, що інтегративною ознакою підготовки майбутніх вихователів до створення здоров'язбережувального середовища у ДНЗ є сформована готовність до цієї діяльності як динамічна інтегративна особистісно-професійна якість. Феномен *«готовність майбутніх вихователів до створення здоров'язбережувального середовища в дошкільному навчальному закладі»* потрактовано у дослідженні як інтегративне утворення, що формується у процесі професійної освіти, самоосвіти та творчої професійної самореалізації фахівця дошкільної освіти, містить сукупність особистісних якостей, які акумулюють знання про людину та її здоров'я, здоровий спосіб життя, мотиви здоров'язбережувальної поведінки щодо себе та навколишнього світу, потребу в оволодінні методами, технологіями збереження здоров'я, орієнтацію на самопізнання та саморозвиток (здоров'язбережувальна компетентність). Це актуалізує необхідність визначення діагностувально-методичних засад означеного процесу.

У другому розділі «**Діагностувально-методичні засади підготовки майбутніх вихователів до створення здоров'язбережувального середовища у дошкільному навчальному закладі**» проаналізовано організаційно-педагогічний супровід досліджуваного процесу; подано структурно-компонентну характеристику, визначено критерії, показники та схарактеризовано рівні, виявлено реальний стан готовності майбутніх вихователів до створення здоров'язбережувального середовища у ДНЗ.

Аналіз навчальних планів, робочих програм підготовки майбутніх вихователів (бакалаврів дошкільної освіти) дав змогу виокремити дисципліни «Педагогіка дошкільна», «Теорія та технологія валеологічної освіти дошкільників», «Методика фізичного виховання дітей», «Формування основ здорового способу життя дитини дошкільного віку», які націлюють студентів на комплексне розуміння проблем здоров'язбереження дітей дошкільного віку, розкривають можливості, специфіку майбутньої професійно-педагогічної здоров'язбережувальної діяльності у просторі здоров'язбережувального середовища ДНЗ. Обґрунтовано, що ключовими структурними компонентами готовності студентів до створення здоров'язбережувального середовища у ДНЗ є: *особистісно-мотиваційний, когнітивний, процесуально-діяльнісний*. З'ясовано, що *особистісно-мотиваційний* компонент акумулює ціннісно-сміслові самовизначення особистості, мотиваційно-ціннісне ставлення до власного здоров'язбереження і здоров'язбережувальної професійно-педагогічної діяльності. *Когнітивний* компонент віддзеркалює специфіку сформованості здоров'язбережувальної компетентності майбутнього вихователя щодо створення здоров'язбережувального середовища у дошкільному навчальному закладі. *Процесуально-діяльнісний* компонент уможливує безпосереднє розв'язання теоретичних і практичних проблем у сфері здоров'язбереження дітей дошкільного віку й передбачає сформованість: рефлексивних, комунікативних та організаційних умінь і навичок майбутньої професійно-педагогічної здоров'язбережувальної діяльності; активізацію вольової сфери особистості; удосконалення вмій і навичок у галузі самопізнання, саморозвитку; розуміння творчої природи професійно-педагогічної діяльності та розвиток педагогічної творчості майбутніх вихователів.

Критеріями окреслених компонентів досліджуваного феномена є: *ціннісно-орієнтаційний, пізнавально-інформативний, рефлексивно-поведінковий*. Якісний аналіз ознак критеріальних характеристик дав змогу визначити вихідні рівні готовності студентів до створення здоров'язбережувального середовища у ДНЗ: *низький, середній, високий*. На констатувальному етапі педагогічного експерименту з'ясовано реальний стан готовності майбутніх вихователів до створення здоров'язбережувального середовища в сучасній практиці вищої школи. Для одержання достовірної інформації використовували комплекс діагностувальних методик: «Самооцінка професійно-педагогічної мотивації», «Діагностика мотивації досягнення та уникнення невдач»; «Сформованість професійної спрямованості особистості майбутнього педагога» (Є.Рогов); «Визначення життєвих цінностей особистості «Must-test П.Іванова,

Є. Колобова», методика «Ціннісні орієнтації особистості» (В. Шапар) (ціннісно-орієнтаційний критерій); діагностувальне опитування; «Вивчення пізнавальних утруднень» (М. Фетискін) (пізнавально-інформативний критерій); «Рефлексія на саморозвиток» Л.Бережнова; методика КОЗ – 2; «Діагностика вольового потенціалу особистості», «Експрес-діагностика особистісної конкурентоздатності»; «Діагностика рівня парціальної готовності до професійно-педагогічного саморозвитку»; «Тест на креативність та творчий потенціал педагога» (рефлексивно-поведінковий критерій).

За результатами діагностування встановлено, що значна частина (53,13%) студентів усвідомлює значущість ролі педагога-вихователя у формуванні, збереженні та зміцненні фізичного, психічного, соціального здоров'я дітей дошкільного віку. Щодо вихідних рівнів їхньої готовності виявлено відсутність високого рівня і в ЕГ, і у КГ за кожним компонентом. Інші рівневі вияви такі: *особистісно-мотиваційний компонент* – низький рівень: ЕГ і КГ – 56,88 %; середній рівень: ЕГ і КГ – 43,12 %; *когнітивний компонент* – низький рівень: ЕГ – 58,13 %, КГ – 58,75 %; середній рівень: ЕГ – 41,87 %, КГ – 41,25 %; *процесуально-діяльнісний компонент* – низький рівень: ЕГ – 56,25 %, КГ – 56,88%; середній рівень: ЕГ – 43,75; КГ – 43,12 %. Водночас виявлено суперечність між необхідністю формування означеної якості та недостатнім рівнем дидактико-методичного забезпечення цього процесу, що переконує у потребі проектування моделі, розробки й апробації педагогічних умов, за яких процес підготовки майбутніх вихователів до створення здоров'язбережувального середовища у ДНЗ буде ефективним.

У третьому розділі «Дослідницько-експериментальна перевірка ефективності педагогічних умов підготовки майбутніх вихователів до створення здоров'язбережувального середовища у дошкільному навчальному закладі» розроблено модель, обґрунтовано та експериментально перевірено педагогічні умови підготовки майбутніх вихователів до створення здоров'язбережувального середовища у ДНЗ, представлено і проаналізовано результати педагогічного експерименту.

З метою цілісного уявлення щодо процесу підготовки майбутніх вихователів до створення здоров'язбережувального середовища у ДНЗ на етапі навчання у ВНЗ розроблено модель (рис.1), в якій виокремлено такі блоки: цільовий, теоретико-методологічний, змістово-технологічний, діагностико-результативний.

Цільовий блок як системоутворювальний акумулює наявність конкретної мети – формування готовності майбутніх вихователів до створення здоров'язбережувального середовища у ДНЗ.

Теоретико-методологічний блок моделі репрезентує підходи (особистісно орієнтований, особистісно-діяльнісний, аксіологічний, компетентнісний, синергетичний, системний) щодо організації процесу підготовки студентів (спеціальність «Дошкільна освіта») до створення здоров'язбережувального середовища у ДНЗ, а також загальнодидактичні та специфічні принципи їх підготовки.

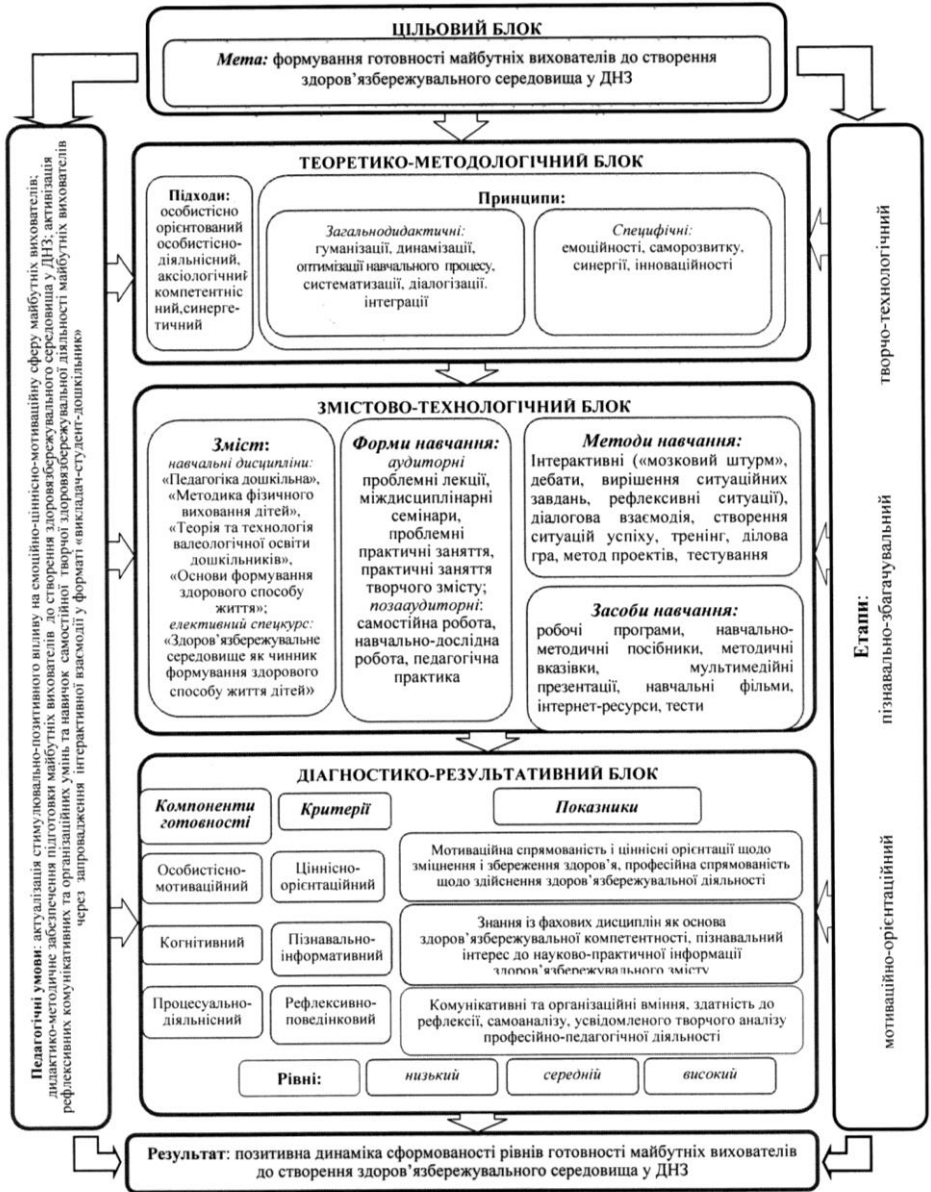

Рис. 1. Модель підготовки майбутніх вихователів до створення здоров'язбережувального середовища у дошкільному навчальному закладі

Змістово-технологічний блок базується на організації процесу підготовки майбутніх вихователів до створення здоров'язбережувального середовища у ДНЗ (теоретична і практична частини), технологічному аспекті його забезпечення під впливом усіх компонентів цілісного освітнього процесу (зміст (навчальні дисципліни), форми, методи, засоби навчання).

Діагностико-результативний блок відображає динаміку процесу формування готовності майбутніх вихователів до створення здоров'язбережувального середовища у ДНЗ.

Дієвість та результативність запропонованої експериментальної моделі підготовки майбутніх вихователів до створення здоров'язбережувального середовища у ДНЗ потребує забезпечення відповідних умов: актуалізація стимулювально-позитивного впливу на емоційно-ціннісно-мотиваційну сферу майбутніх вихователів (особистісно-мотиваційний компонент); дидактико-методичне забезпечення підготовки майбутніх вихователів до створення здоров'язбережувального середовища у дошкільному навчальному закладі (когнітивний компонент); активізація рефлексивних комунікативних та організаційних умінь і навичок самостійної творчої здоров'язбережувальної діяльності майбутніх вихователів через запровадження інтерактивної взаємодії у форматі «викладач-студент-дошкільник» (процесуально-діяльнісний компонент).

Реалізація виокремлених педагогічних умов у реальному процесі навчання здійснюється комплексно на мотиваційно-орієнтаційному, пізнавально-збагачувальному та творчо-технологічному етапах.

Мотиваційно-орієнтаційний етап мав на меті поступове «занурення» студента в атмосферу, сприятливу для виникнення глибоких позитивних переживань стосовно пізнавальної діяльності, її змісту, форм і методів здійснення, сприяв реалізації першої педагогічної умови, спрямовувався на активізацію мотиваційної сфери майбутніх вихователів щодо зміцнення і збереження здоров'я; формування ціннісних орієнтацій щодо власного здоров'я та здоров'я майбутніх вихованців, професійної спрямованості особистості майбутнього педагога-вихователя, яку, розглядаємо як сукупність усвідомлених, стійких мотивів і прагнень до здійснення здоров'язбережувальної педагогічної діяльності та вважаємо суттєвим стимулом і головним чинником до професійного зростання і самовдосконалення фахівця дошкільної освіти.

На *пізнавально-збагачувальному етапі* (етап поглиблення, систематизації, узагальнення знань) реалізовувалася друга педагогічна умова під час викладання спеціально розробленого курсу «Здоров'язбережувальне середовище як чинник формування здорового способу життя дітей дошкільного віку», який мав на меті ознайомити студентів із теоретико-методичними засадами проблеми здоров'язбереження, здоров'язбережувального середовища як виключно важливого чинника формування здорового способу життя дітей дошкільного віку. Завданнями спецкурсу було: ознайомити майбутніх вихователів із психолого-педагогічною сутністю феномена «здоров'я»; дослідити його співвіднесеність із поняттями «здоров'язбереження», «здоров'язбережувальне

середовище», «здоровий спосіб життя»); виокремити провідні якості особистості педагога, необхідні для здійснення успішної здоров'язбережувальної діяльності у ДНЗ.

Реалізація третьої педагогічної умови відбувалася на *творчо-технологічному етапі* на основі стимулювання процесу забезпечення підготовки майбутніх вихователів до створення здоров'язбережувального середовища у ДНЗ як чинника формування здорового способу життя дошкільників, шляхом наповнення змісту педагогічного процесу ВНЗ здоров'язбережувальними інтерактивними формами і методами взаємодії.

Формами навчання визначено: лекції, семінарські та практичні заняття, самостійна робота, індивідуальна робота, інтерактивні заняття, консультаційні заняття, педагогічна практика. Методами: інтерактивне заняття: «Здоров'я – найбільше благо»; ділова гра «Педагогічний ринг»; тренінгове заняття: «Я – успішний педагог»; сценарії майстер-класів із використанням здоров'язбережувальних технологій: «Психогімнастика», «Імунна гімнастика», «Дихальна гімнастика», «Мудри», «Ароматерапія», «Фітотерапія», «Арт-терапія (пісочна терапія, кольоротерапія, музикотерапія, ізотерапія)», «Сміхотерапія» тощо. Засобами: навчальні посібники, робочі навчальні програми, робочі зошити для педагогічної практики, тестові завдання, мультимедійний супровід, Інтернет-ресурси.

Сутність педагогічного експерименту полягала в тому, щоб за допомогою реалізації визначених педагогічних умов в експериментальних групах досягнути більш вагомих результатів щодо підготовки майбутніх вихователів до створення здоров'язбережувального середовища у ДНЗ. Усі педагогічні умови впроваджувались комплексно.

Дослідження здійснювалося на базі Луцького педагогічного коледжу, Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки, ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Загалом експериментальним дослідженням було охоплено 320 майбутніх вихователів, із яких 160 в контрольних (КГ) і 160 в експериментальних (ЕГ) групах. Загальну динаміку сформованості рівнів готовності майбутніх вихователів до створення здоров'язбережувального середовища у ДНЗ (за результатами констатувального та формувального етапу експерименту) подано в таблиці 1.

Аналіз даних показав, що на завершення формувального етапу експерименту студенти ЕГ поділилися так: 28,12% майбутніх вихователів мали високий рівень готовності до створення здоров'язбережувального середовища у ДНЗ, 51,25% – вийшли на середній рівень, 20,63 % знаходилися на низькому рівні. За період проведення формувального етапу в КГ 5,63% майбутніх вихователів виявилися на високому рівні, 39,37% мали середній рівень, а 55,00% залишилися на низькому рівні готовності до створення здоров'язбережувального середовища у ДНЗ.

Таблиця 1

Динаміка сформованості рівнів готовності майбутніх вихователів до створення здоров'язбережувального середовища у ДНЗ
(за результатами експериментального дослідження)

№ з/п	Компоненти (критерії) готовності	Рівні готовності на константувальному (К1) та контрольному (К2) етапах експерименту, %						
		Високий		Середній		Низький		
		К1	К2	К1	К2	К1	К2	
1	Особистісно мотиваційний (ціннісно-орієнтаційний)	ЕГ	-	26,25	43,12	55,00	56,88	18,75
		КГ	-	7,50	43,12	37,50	56,88	55,00
2	Когнітивний (пізнавально-інформативний)	ЕГ	-	27,50	41,87	47,50	58,13	25,00
		КГ	-	6,25	41,25	43,75	58,75	50,00
3	Процесуально-діяльнісний (рефлексивно-поведінковий)	ЕГ	-	30,00	43,75	51,88	56,25	18,12
		КГ	-	3,12	41,12	37,50	56,88	59,38
4	Узагальнені дані	ЕГ	-	28,12	43,13	51,25	56,87	20,63
		КГ	-	5,63	42,50	39,37	57,50	55,00

Достовірність відповідностей і відмінностей експериментальних даних щодо сформованості рівнів готовності майбутніх вихователів до створення здоров'язбережувального середовища у дошкільному навчальному закладі, ефект позитивної зміни досліджуваного явища підтверджено статистично за допомогою непараметричного критерію Пірсона (χ^2) (оцінка статистичної достовірності відмінностей між КГ та ЕГ для $p \leq 0,05$ (або $0,01$)).

Результати педагогічного експерименту показали позитивну динаміку сформованості рівнів готовності майбутніх вихователів до створення здоров'язбережувального середовища внаслідок упровадження педагогічних умов та спроектованої моделі і дають підстави стверджувати, що мети дослідження досягнуто, визначені завдання виконано, гіпотезу доведено.

ВИСНОВКИ

У дисертації подано теоретичне узагальнення і новий підхід до практичного вирішення проблеми підготовки майбутніх вихователів до створення здоров'язбережувального середовища в ДНЗ. Результати дослідження уможливили формулювання таких висновків:

1. На основі аналізу наукових джерел із досліджуваної проблеми з'ясовано сутність базових понять: «здоров'язбереження», «здоров'язбережувальна діяльність», «здоров'язбережувальна компетентність», «здоров'язбережувальне середовище», «готовність майбутніх вихователів до створення здоров'язбережувального середовища», «підготовка майбутніх вихователів до створення здоров'язбережувального середовища в ДНЗ» та запропоновано їх авторську інтерпретацію. Поняття «підготовка майбутніх вихователів до створення здоров'язбережувального середовища у дошкільному навчальному закладі»

трактується як спеціально організований, керований процес становлення та розвитку особистості майбутнього вихователя, цілеспрямованого набуття ним здоров'язбережувальної компетентності щодо здійснення професійно-педагогічної діяльності у просторі здоров'язбережувального середовища ДНЗ. Готовність майбутніх вихователів до створення здоров'язбережувального середовища у дошкільному навчальному закладі визначаємо як інтегративне утворення, що формується у процесі професійної освіти, самоосвіти та творчої професійної самореалізації фахівця дошкільної освіти, містить сукупність особистісних якостей, які акумулюють знання про людину та її здоров'я, здоровий спосіб життя, мотиви здоров'язбережувальної поведінки щодо себе та навколишнього світу, потребу в оволодінні методами, технологіями збереження здоров'я, орієнтацію на самопізнання та саморозвиток (здоров'язбережувальна компетентність).

2. Парадигма організаційно-педагогічного супроводу підготовки майбутніх вихователів до створення здоров'язбережувального середовища у ДНЗ актуалізує його компетентнісно-діяльнісну спрямованість шляхом вибудовування освітньо-професійної програми в сучасній практиці вищої школи. Зафіксовано, що особливу роль у цьому процесі відіграють нормативні навчальні дисципліни «Дошкільна педагогіка», «Теорія та технологія валеологічної освіти дошкільників», «Методика фізичного виховання дітей», а також спецкурс «Формування здорового способу життя дітей дошкільного віку».

3. Інтегративний характер феномена готовності дозволив представити його структуру як єдність функційно пов'язаних між собою компонентів: особистісно-мотиваційного, когнітивного, процесуально-діяльнісного. Відповідно до компонентів готовності майбутніх вихователів до створення здоров'язбережувального середовища у ДНЗ визначено критерії, показники: ціннісно-орієнтаційний (акумулює сформованість мотиваційно-ціннісного ставлення до власного здоров'я та здоров'я дітей дошкільного віку як пріоритету майбутньої професійної діяльності), пізнавально-інформативний (віддзеркалює сформованість здоров'язбережувальної компетентності студентів на міждисциплінарній основі), рефлексивно-поведінковий (транслує вміння і навички майбутніх вихователів щодо професійно-педагогічної здоров'язбережувальної діяльності (рефлексивні, комунікативні, організаційні, самопізнання, саморозвитку), інтерактивну взаємодію). На підставі окреслених показників визначено й охарактеризовано рівні готовності студентів до створення здоров'язбережувального середовища у ДНЗ: низький, середній, високий.

Аналіз результатів діагностики вихідного рівня готовності студентів до створення здоров'язбережувального середовища у ДНЗ, одержаних на констатувальному етапі дослідження, підтвердив існування суперечності між потребою сучасного суспільства у фахівцях, які здатні здійснювати здоров'язбережувальну діяльність у ДНЗ та наявним станом професійної підготовки майбутніх вихователів у вищих навчальних закладах.

4. Перевірка ефективності запропонованих і реалізованих у процесі дослідницько-експериментальної роботи педагогічних умов (актуалізація позитивного впливу на емоційно-ціннісно-мотиваційну сферу майбутніх вихователів, дидактико-методичне забезпечення підготовки майбутніх вихователів до створення здоров'язбережувального середовища у ДНЗ, активізація рефлексивних, комунікативних та організаційних умінь і навичок самостійної творчої здоров'язбережувальної діяльності майбутніх вихователів через запровадження інтерактивної взаємодії у форматі «викладач-студент-дошкільник») здійснювалася на основі розробленої моделі та визначалася шляхом використання поширених у психології й педагогіці діагностувальних методик.

Структурна зорієнтованість моделі окреслена в компонентах, об'єднаних у блоки (цільовий, теоретико-методологічний, змістово-технологічний, діагностико-результативний), що дає змогу відтворити цілеспрямований процес формування означеної професійної якості майбутнього вихователя. Домінантою розробленої моделі були визначені та реалізовані в процесі експериментального дослідження педагогічні умови підготовки майбутніх вихователів до створення здоров'язбережувального середовища у ДНЗ. Доведено можливість і доцільність педагогічного спрямування аналізованого процесу, що комплексно реалізовано на мотиваційно-орієнтаційному, пізнавально-збагачувальному та творчо-технологічному етапах.

Результати дослідження показали, що завдяки дотриманню визначених педагогічних умов та впровадженню моделі підготовки майбутніх вихователів до створення здоров'язбережувального середовища у ДНЗ в процесі формування етапу експерименту в експериментальних групах відбулися суттєві позитивні зміни у розподілі за рівнями сформованості досліджуваної якості загалом: високий рівень має 28,12% студентів в експериментальних групах та 5,63% у контрольних груп. В ЕГ на 8,12% підвищився показник середнього рівня – становить 51,25%, у контрольних групах цей показник став 39,37% (знизився на 3,13%). Низький рівень виявлено у 20,63% майбутніх вихователів експериментальних груп (знизився на 36,24%) і 55,00% контрольних груп (знизився на 2,50%). Вірогідність результатів проведеної роботи підтверджена непараметричним критерієм Пірсона (χ^2).

5. Розроблено дидактико-методичне забезпечення підготовки майбутніх вихователів до створення здоров'язбережувального середовища у ДНЗ в умовах вищої школи, зокрема: навчально-методичний посібник «Здоров'язбережувальне середовище як чинник формування здорового способу життя дітей дошкільного віку»; авторську програму педагогічної практики; робочу програму спецкурсу «Формування основ здорового способу життя дітей дошкільного віку»; в окремі теми навчальних дисциплін «Педагогіка дошкільна», «Теорія та методика фізичного виховання дітей дошкільного віку» упроваджено тематичні завдання і ситуації, зорієнтовані на формування готовності майбутніх вихователів до створення здоров'язбережувального середовища у ДНЗ.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів окресленої проблеми. Перспективу подальших наукових розвідок убаचाємо в опрацюванні педагогічних засад професійного самовдосконалення та неперервного професійного розвитку майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів; розробленні змісту, форм, методів технологій підготовки майбутнього вихователя до формування здоров'язбережувальної компетентності дітей дошкільного віку з урахуванням вітчизняних і світових здоров'язбережувальних тенденцій.

***Опубліковані праці, що відображають
основні наукові результати дисертації***

Навчальний посібник

1. Циплюк А. М. Здоров'язбережувальне середовище як чинник формування здорового способу життя дітей дошкільного віку : навч.-метод. посіб. / А. М. Циплюк. – Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2015. – 160 с.

Статті в наукових фахових виданнях України та у виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз даних

2. Циплюк А. М. Науково-педагогічні засади формування відповідального ставлення до здоров'я у дітей дошкільного віку / А. М. Циплюк // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві : зб. наук. праць Волинського національного ун-ту ім. Лесі Українки / уклад. А. В. Цьось, С. П. Козібродський. – Луцьк : Волинський нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2012. – № 4 (20). – С. 197–200 (міжнар. база: «Index Copernicus»).

3. Циплюк А. М. Дидактичні умови оптимізації процесу формування здоров'язбережувальних компетенцій у старших дошкільників / А. М. Циплюк // Вісник Черкаського університету. – Черкаси : вид. від. ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2013. – № 1 (254). – С. 123–126.

4. Циплюк А. М. Здоров'язбережувальне середовище в сучасному дошкільному навчальному закладі: дидактичний аспект / А. М. Циплюк // Педагогічна освіта: теорія і практика: зб. наук. праць / Кам'янець-Подільський національний ун-т ім. І. Огієнка; гол. ред. П. С. Каньоса. – Кам'янець-Подільський: КПНУ, 2013. – Вип. 15. – С. 274–278.

5. Циплюк А. М. Генеза вихідних понять здоров'язбережувального навчання дітей дошкільного віку / А. М. Циплюк // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології / гол. ред. А. А. Сбруєва. – Суми : вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2014. – № 1 (35). – С. 417–425.

6. Циплюк А. М. Формування готовності майбутніх вихователів до створення здоров'язбережувального середовища у дошкільному навчальному закладі як педагогічна система: теоретичні аспекти / А. М. Циплюк // Психолого-педагогічні проблеми сільської школи : зб. наук. праць Уманського державного педагогічного ун-ту імені Павла Тичини / [ред. кол.:

Н. С. Побірченко (гол. ред.) та ін.]. – Умань : ФОП Жовтий О. О., 2014. – Вип. 51. – С. 30–34.

7. Циплюк А. М. Підготовка майбутніх вихователів до створення здоров'язбережувального середовища у дошкільному навчальному закладі: теоретичні аспекти / А. М. Циплюк // Освітній простір України : науковий журнал ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». – Івано-Франківськ : ДНВЗ «ПНУ ім. В. Стефаника», 2014. – Вип. 3. – С. 92–96.

8. Пріма Р. М. Здоров'язбережувальне середовище вищої школи як чинник формування готовності майбутніх вихователів до здоров'язбережувальної діяльності у ДНЗ / Р. М. Пріма, А. М. Циплюк // Вісник Глухівського національного педагогічного ун-ту імені Олександра Довженка : зб. наук. праць. – Серія: Педагогічні науки / Глухівський НПУ ім. О. Довженка; редкол.: О. І. Курок (відп. ред.) [та ін.]. – Глухів: РВВ Глухівського НПУ ім. О. Довженка, 2015. – Вип. 29. – С. 110–116.

Статті в зарубіжних наукових виданнях

9. Tsypluk A. Educational creativity as a dominant of future educator's training for creating health of safety environment / A. Tsypluk // Scientific issue of knowledge, education, law and management. – 2015. – № 4 (12). – P. 56–61.

10. Пріма Р. Н. Проблема здоров'язбереження дітей дошкільного віку в етнопедагогічному просторі / Р. Н. Пріма, А. Н. Циплюк // Научно-практический журнал «Гуманитарные науки» / ГПА (филиал) «КФУ им. В. И. Вернадского». – Ялта, 2015. – № 3 (31). – С. 79–85 (міжнар. база: «РІНЦ»).

Опубліковані праці, що додатково відображають наукові результати дисертації

11. Циплюк А. М. До питання формування здорового способу життя у дітей дошкільного віку / А. М. Циплюк // Психологічні, педагогічні та медико-біологічні аспекти фізичного виховання : зб. матеріалів III Міжнародної електронної наук.-практ. конференції (м. Одеса, 20 – 27 квітня 2012 р.). – Одеса : видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2012. – С. 131–135.

12. Циплюк А. М. Використання інноваційних технологій у роботі сучасного дошкільного закладу / А. М. Циплюк // Проблеми і перспективи розвитку педагогічних та психологічних наук в Україні : зб. матеріалів дистанційної наук.-практ. конференції (м. Харків, 18 серпня 2012 р.). – Харків: Східноукраїнська організація «Центр педагогічних досліджень», 2012. – С. 51–53.

13. Циплюк А. М. Дидактична ефективність використання здоров'язбережувальних технологій в освітньому середовищі дошкільного навчального закладу / А. М. Циплюк // Наука: теорія та практика: зб. тез доповідей Всеукраїнської наук.-практ. інтернет-конференції (м. Черкаси, 17 – 19 жовтня 2013 р.). – Черкаси: видавець ПП Чабаненко Ю. А., 2013. – С. 212–214.

14. Циплюк А. М. Готовність майбутніх вихователів до створення здоров'язбережувального середовища у дошкільному навчальному закладі: структурно-компонентна характеристика / А. М. Циплюк // Педагогічна майстерність: методологія, теорія, технології: зб. матеріалів II Міжнародної наук.-практ. Інтернет-конференції (м. Черкаси, 22 – 23 травня 2015 р.) / за заг. ред. проф. Біди О. А. – Черкаси : видавець Чабаненко Ю. А., 2015. – С. 55–57.

15. Циплюк А. М. Комунікативна складова професійно-педагогічної здоров'язбережувальної діяльності майбутніх вихователів / А. М. Циплюк // Підготовка конкурентоздатного фахівця дошкільної та початкової освіти : зб. матеріалів II Міжнародної наук.-практ. конференції (м. Луцьк, 25 – 26 червня 2015 р.) / за заг. ред. проф. Пріми Р. М. – Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2015. – С. 131–134.

16. Циплюк А. М. Проблема формування творчого потенціалу майбутніх вихователів ДНЗ у контексті здоров'язбереження / А. М. Циплюк // Методологічні та методичні проблеми викладання соціально-економічних дисциплін у сучасному освітньому процесі: зб. матеріалів V Міжвузівської наук.-практ. конференції (м. Луцьк, 26 листопада 2015 р.) / наукова ред.: Р. А. Арцишевський, д. філос. н., Н. І. Гітун, к. філос. н., доц.; уклад. Г. І. Єрко, Т. Й. Жалко, І. Л. Ковальчук. – Луцьк : Терен, 2016. – С. 144–149.

17. Циплюк А. М. «Ситуація успіху» як засіб підготовки майбутніх вихователів до створення здоров'язбережувального середовища у ДНЗ / А. М. Циплюк // Національна освіта в стратегіях соціокультурного вибору: теорія, методологія, практика: зб. матеріалів I Міжнародної наук.-практ. конференції (м. Луцьк, 14 квітня 2016 р.). – Луцьк: Луцький педагогічний коледж, 2016. – С. 318–323.

18. Циплюк А. М. Міжособистісна взаємодія у форматі «викладач-студент» у процесі творчої здоров'язбережувальної діяльності майбутніх вихователів / А. М. Циплюк // Актуальні проблеми педагогічної освіти: Європейський і національний вимір: зб. матеріалів I Міжнародної наук.-практ. конференції (м. Луцьк, 3 – 5 червня 2016 р.) : у 2 т. / В. А. Лякішева (заг. ред.), П. М. Гусак, І. М. Брушневська та ін. – Луцьк : ФОП Покора І. О., 2016. – Т. 2 (О–Я). – С. 214–218.

19. Циплюк А. М. Здоров'язбережувальна ціннісна орієнтація майбутнього педагога-вихователя / А. М. Циплюк // Психологія. Цінності. Особистість : зб. наук. пр. / за ред. М. З. Степуляка, І. Ю. Філіпкової. – Луцьк : Волиньполіграф, 2016. – С. 107–111.

20. Циплюк А. М. Інноваційний простір підготовки майбутніх вихователів до створення здоров'язбережувального середовища у дошкільному навчальному закладі / А. М. Циплюк // Дискурс здоров'я в освіті: філософія, педагогіка, антропологія, психологія : зб. матеріалів Всеукраїнської наук.-практ. конференції з міжнародною участю, присвяченої 120 річниці з дня народження Миколи Олександровича Бернштейна (м. Вінниця, 16 – 17 вересня 2016 р.) : в 3 т. / за заг. ред. М. Б. Євтуха та В. М. Федорця. – Вінниця : ТОВ «Планер», 2016. – С. 37–39.

21. Циплюк А. М. Здоров'язбережувальна компетентність як складова професійної компетентності майбутніх вихователів / А. М. Циплюк // Вектор пошуку в сучасному освітньому просторі: зб. матеріалів І Обласної наук.-практ. конференції (м. Луцьк, 12 грудня 2016 р.). – Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2016. – С. 55–57.

АНОТАЦІЇ

Циплюк А. М. Підготовка майбутніх вихователів до створення здоров'язбережувального середовища у дошкільному навчальному закладі. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. – Хмельницький національний університет, Міністерство освіти і науки України. – Хмельницький, 2017.

У дисертації висвітлено результати теоретико-експериментального дослідження підготовки майбутніх вихователів до створення здоров'язбережувального середовища у ДНЗ: науково обґрунтовано сутність і структуру феномена «готовність майбутніх вихователів до створення здоров'язбережувального середовища у дошкільному навчальному закладі»; уточнено базові поняття «здоров'язбереження», «здоров'язбережувальна діяльність», «здоров'язбережувальна компетентність», «здоров'язбережувальне середовище», «підготовка майбутніх вихователів до створення здоров'язбережувального середовища у дошкільному навчальному закладі»; визначено компоненти, критерії і показники, схарактеризовано рівні готовності майбутніх вихователів до створення здоров'язбережувального середовища у ДНЗ; спроектовано модель, обґрунтовано й експериментально перевірено ефективність педагогічних умов підготовки майбутніх вихователів до створення здоров'язбережувального середовища у ДНЗ.

Ключові слова: готовність, здоров'язбережувальна діяльність, здоров'язбережувальна компетентність, здоров'язбережувальне середовище, майбутні вихователі дошкільного навчального закладу, модель, педагогічні умови, підготовка.

Циплюк А. Н. Подготовка будущих воспитателей к созданию здоровьесберегающей среды в дошкольных образовательных учреждениях. – Рукопись.

Диссертация на соискание научной степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.04 – теория и методика профессионального образования. – Хмельницкий национальный университет, Министерство образования и науки Украины – Хмельницкий, 2017.

Диссертационная работа посвящена проблеме подготовки будущих воспитателей к созданию здоровьесберегающей среды в дошкольном образовательном учреждении. В работе проанализировано состояние

исследованной проблемы в научной литературе. Научно обосновано содержание и структуру понятия «готовность будущих воспитателей к созданию здоровьесберегающей среды в дошкольных образовательных учреждениях», уточнены базовые понятия исследования «здоровьесбережение», «здоровьесберегающая деятельность», «здоровьесберегающая компетентность», «здоровьесберегающая среда», «подготовка будущих воспитателей к созданию здоровьесберегающей среды в дошкольном образовательном учреждении».

Определены структурные компоненты готовности будущих воспитателей к созданию здоровьесберегающей среды в дошкольном образовательном учреждении: личностно-мотивационный, когнитивный, процессуально-деятельностный. Критериями определенных компонентов исследуемого феномена являются: ценностно-ориентационный, познавательно-информационный, рефлексивно-поведенческий. Качественный анализ признаков критериальных характеристик позволил определить исходные уровни сформированности готовности студентов к созданию здоровьесберегающей среды в дошкольном образовательном учреждении: низкий, средний, высокий.

В диссертации впервые разработана и представлена модель, структурная ориентированность которой обозначена в компонентах, объединенных в блоки (целевой, теоретико-методологический, содержательно-технологический, диагностико-результативный), что позволяет создать целенаправленный процесс формирования исследуемого профессионального качества будущего воспитателя. Теоретически обосновано и экспериментально проверено эффективность педагогических условий подготовки будущих воспитателей к созданию здоровьесберегающей среды в дошкольном образовательном учреждении: актуализация стимулирующе-положительного влияния на эмоционально-ценностно-мотивационную сферу будущих воспитателей; дидактико-методическое обеспечение подготовки будущих воспитателей к созданию здоровьесберегающей среды в дошкольном образовательном учреждении; активизация рефлексивных коммуникативных и организационных умений и навыков самостоятельной творческой здоровьесберегающей деятельности будущих воспитателей через внедрение интерактивного взаимодействия в формате «преподаватель-студент-дошкольник».

Доказана возможность и целесообразность педагогической направленности анализируемого процесса, комплексно реализуемого на мотивационно-ориентированном, познавательно-обогащенном, творчески-технологическом этапах. Полученные результаты педагогического эксперимента подтвердили эффективность предложенных педагогических условий подготовки будущих воспитателей к созданию здоровьесберегающей среды в дошкольном образовательном учреждении и позволили сделать вывод: цель исследования достигнута, задачи выполнены, гипотеза подтверждена.

Ключевые слова: готовность, здоровьесберегающая деятельность, здоровьесберегающая компетентность, здоровьесберегающая среда, будущие воспитатели дошкольного общеобразовательного учреждения, модель, педагогические условия, подготовка.

Tsypliuk A. M. Future Preschool Teachers' Training for Creating a Health Preserving Environment in Preschool Institutions. – Manuscript.

Thesis for a Candidate's Degree in Pedagogical Sciences. Specialty 13.00.04 – Theory and Methods of Professional Education. – Khmelnytskyi National University, Ministry of Education and Science of Ukraine. – Khmelnytskyi, 2017.

In the thesis, the results of theoretical and experimental research on training future preschool teachers for creating a health preserving environment in preschool institutions have been highlighted, namely, the essence and the structure of such phenomenon as readiness of future preschool teachers for creating a health preserving environment in preschool institutions have been scientifically justified; such basic concepts as health preserving, health preserving activity, health preserving competency, health preserving environment, future preschool teachers' training for creating a health preserving environment in preschool institutions have been specified; certain components, criteria and indicators have been defined, the levels of future preschool teachers' readiness for creating a health preserving environment in preschool institutions have been characterized; the model has been developed, the effectiveness of pedagogical conditions of future preschool teachers' training for creating a health preserving environment in preschool institutions has been justified and experimentally proved.

Key words: readiness, health preserving activity, health preserving competency, health preserving environment, future preschool teachers, model, pedagogical conditions, training.

Підписано до друку 03.05.2017 р.
Формат 60x84/16. Ум. друк. арк. 0,9.
Наклад 100 прим. Замовлення № 67.
Віддруковано з оригінал-макету замовника.
Друк: «Термінова поліграфія»
29000, м. Хмельницький, вул. Рибалко, 63.
Свідоцтво про внесення до державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ДК 4164 від 23.09.2011 р.